

Nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych

MATERIAŁY SZKOLENIOWE

PLASTYKA

Wstęp

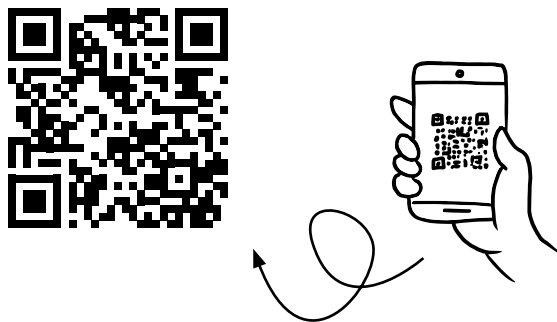
W prezentowanych materiałach łączymy wiedzę z pedagogiki, psychologii rozwojowej oraz kognitywistyki, aby pokazać, jakie mechanizmy faktycznie wspierają proces uczenia się. Szczególny nacisk kładziemy na konieczność stosowania metod dydaktycznych o potwierdzonej skuteczności, w tym takich, które rozwijają u uczniów strategie metapoznawcze i samoregulację – jedne z najlepiej udokumentowanych i najskuteczniejszych interwencji edukacyjnych.

Realizacja nowych podstaw programowych w każdym z przedmiotów powinna opierać się na ustaleniach współczesnej psychologii poznawczej, wskazujących na wysoką efektywność takich metod, jak umiejętnie udzielana informacja zwrotna, przywoływanie z pamięci (*retrieval practice*), przeplatanie (*interleaving*) czy uczenie się w odpowiednich odstępach czasu (*spaced practice*). Ich systematyczne stosowanie znacząco zwiększa trwałość i jakość przyswajanej wiedzy.

Ważnym uzupełnieniem niniejszych materiałów jest *Przewodnik po strategiach edukacyjnych*, który w przystępny sposób porządkuje najskuteczniejsze, oparte na dowodach rozwiązania dydaktyczne.

Zespół IBE PIB

Zachęcamy do korzystania z *Przewodnika*:

Autorzy: Małgorzata Kusz, Matylda Durka-Wróbel

Opracowanie redakcyjne: Michał Pranke

Skład: Michał Pranke, Wojciech Maciejczyk

Okładka: Anna Nowak

Materiał przygotowany przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy w ramach zadania: „Tworzenie, aktualizacja i monitoring podstaw programowych oraz innych kluczowych regulacji systemu oświaty”, finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej na podstawie umowy nr MEN/2025/DIR/89 z dnia 30 stycznia 2025 roku.

Copyright© Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy

www.ibe.edu.pl | Warszawa 2026

1. Cele przedmiotu

- 1) Rozwijanie kreatywności, własnych zainteresowań, twórczej wyobraźni i sprawczości poprzez swobodną ekspresję twórczą.
- 2) Doświadczenie procesu twórczego w różnych formach i technikach.
- 3) Kształtowanie tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w kulturze.
- 4) Rozumienie funkcji sztuk plastycznych, kształtowanie postawy odbiorcy, uczestnika i twórcy kultury.
- 5) Inicjowanie i realizowanie indywidualnych i zespołowych działań plastycznych.
- 6) Rozwijanie umiejętności łączenia sztuk plastycznych z różnymi dziedzinami wiedzy i twórczości.
- 7) Interpretowanie dzieł z uwzględnieniem najważniejszych pojęć dotyczących sztuki, rozpoznawanie wybranych artystów i dzieł w kontekście czasów, w których powstały.
- 8) Doświadczenie oddziaływania sztuki na dobrostan i samopoznanie, odnajdywanie radości tworzenia.

2. Sylwetka absolwenta

Lekcje plastyki mają pomóc w wykształceniu człowieka:

- ciekawego świata, krytycznie patrzącego na otaczającą go rzeczywistość zarówno społeczną, jak i estetyczną,
- uczestniczącego w kulturze, odwiedzającego wystawy, galerie, muzea, teatry,
- twórczego, kreatywnego, poszukującego w sztuce sposobów własnej ekspresji, odpowiedzi na pytania, źródeł samoregulacji,
- znającego język sztuki na tyle, aby umieć zrozumieć i cieszyć się sztuką współczesną,
- umiejącego znaleźć lub wiedzącego gdzie szukać we współczesnej kulturze nawiązań do dzieł wielkich mistrzów,
- potrafiącego odnaleźć się w świecie nowych mediów, umiejącego mądrze z nich korzystać, podchodzącego krytycznie do treści w internecie, etycznego, znającego prawo autorskie,
- dostrzegającego różnorodność świata i ludzi, w różnorodności widzącego potencjał.

3. Najważniejsze zmiany

Proces twórczy (rezultat wspiera proces)

Dlaczego proces twórczy jest ważny?

Chcąc kształcić kreatywnych i twórczych ludzi, nie możemy ograniczać się do oceniania końcowego rezultatu – dzieła. Powinniśmy uczyć dzieci odwagi twórczej, podejmowania ryzyka i refleksji nad własnym działaniem. Dzięki temu będą chętniej podejmowały nowe wyzwania i wprowadzały nowatorskie rozwiązania – a tego właśnie oczekuje od nich współczesny świat.

Co robi nauczyciel?

- Docenia próby, poszukiwania, szkice, korekty.
- Zachęca do próbowania rzeczy, których uczeń nigdy wcześniej nie próbował.
- Docenia drogę do celu, pomaga uczyć się na błędach.
- Daje zadania eksperymentalne.
- Ocenia zaangażowanie, próbę przekroczenia własnych granic, nie jedynie rezultat końcowy.

Praktyka (teoria wspiera praktykę)

Dlaczego praktyka jest ważna?

Plastyka powinna być lekcją, na którą uczniowie czekają – chwilą przyjemności w ciągu szkolnego dnia. Nauka staje się wyjątkowym przeżyciem wtedy, gdy wciąga, zaciekawia i zachwyca, a nic nie zachwyca tak jak twórczość. Aby zajęcia naprawdę angażowały, nie mogą zamieniać się w długi wykład. Krótka teoria jest potrzebna, ale ma jedynie wspierać działanie – to praktyka pozwala uczniom doświadczać sztuki, eksperymentować i rozwijać własną kreatywność.

Co robi nauczyciel?

- Proponuje uczniom praktyczne zadania, dzięki którym mogą zrozumieć teoretyczne zjawiska w sztuce.
- W trakcie lekcji zwraca uwagę na użyte przez uczniów środki plastyczne i nazywa je.
- Teorię traktuje jako wstęp do zadania praktycznego.

Sprawczość (nauczyciel wspiera rozwój kompetencji, w tym sprawczości uczniów)

Dlaczego sprawczość jest szczególnie ważna?

Plastyka w szczególny sposób rozwija kompetencje przekrojowe i sprawczość uczniów. Sprawczość to w szczególności umiejętność podejmowania samodzielnych decyzji i działań, eksplorowania tematów i świadomego kierowania własnym rozwojem. Dzięki niej uczniowie są samodzielni, zmotywowani do własnej nauki i nastawieni na współpracę. Aby tak się stało, lekcja nie powinna być jednostronną transmisją treści jak w programie telewizyjnym, lecz przestrzenią wymiany, w której uczniowie uczą się poprzez własne działania. Samodzielność sprawia, że uczniowie są bardziej zaangażowani, ciekawi świata i chętniej poszukują najlepszych dla siebie ścieżek rozwoju.

Co robi nauczyciel?

- Poszukuje źródeł zainteresowań uczniów i odzwierciedla je w zadaniach plastycznych.
- Pozwala uczniowi popełniać błędy, nie wyręcza go, nie tworzy za ucznia, nie każe uczniowi tworzyć prac pod swoje dyktando.
- Dostosowuje działania do specyfiki klasy (wspiera te kompetencje, które w danym momencie są ważne dla klasy, np. umiejętność pracy w grupie).
- Dobiera metody oraz środki pracy tak, by wspierać różne potrzeby i kompetencje uczniów, np.:
 - ucznia, który szybko się poddaje, zachęca do kończenia prac,
 - perfekcjonistę motywuje do podejmowania ryzyka i nowych wyzwań,
 - osobę nieśmiałą wspiera w mówieniu o swoich pracach i wystąpieniach,
 - ucznia z trudnościami społecznymi – zachęca do pracy grupowej opartej na szacunku.

Nauczyciel – facylitator (nauczyciel wspiera osiągnięcie celów)

Dlaczego nauczyciel powinien być facylitatorem?

Nauczyciel jako facylitator pomaga uczniom odnajdywać siebie i własne sposoby twórczej ekspresji. Dzięki takiej postawie uczniowie zyskują przestrzeń do samodzielnych poszukiwań, budowania pewności siebie i rozwijania umiejętności plastycznych. Zamiast narzucać rozwiązania czy kontrolować cały proces, nauczyciel tworzy warunki, w których uczniowie mogą eksperymentować, popełniać błędy i uczyć się poprzez działanie. Taka forma pracy wspiera ich rozwój, kreatywność i poczucie sprawczości.

Co robi nauczyciel?

- Pokazuje możliwości realizacji i inspiracje.
- Słucha pomysłów uczniów i traktuje je poważnie.
- Daje przestrzeń na samodzielne decyzje.
- Pozwala uczyć się na błędach.
- Docenia zaangażowanie, oryginalność i indywidualne podejście.
- Wspiera, ale nie narzuca, nie zmusza i nie przejmuje kontroli nad procesem twórczym.
- Jego działania są ukierunkowane na to, by to uczniowie byli autorami swoich procesów i efektów pracy.

Elastyczność i autonomia nauczyciela

Do czego nauczyciel wykorzystuje elastyczność i autonomię swojej pracy?

Elastyczność i autonomia pozwalają nauczycielowi dostosować proces nauczania do specyfiki grupy, indywidualnych potrzeb uczniów oraz zmieniających się warunków. Dzięki nim może on decydować, jakie wymagania szczegółowe podstawy programowej realizować na danym etapie, w jakiej formie oraz w jakiej przestrzeni. Nauka jest procesem dynamicznym, a elastyczność pomaga reagować na to, w jakim obecnie miejscu i czasie znajduje się klasa, w jakim momencie swojego procesu edukacyjnego. Autonomia pozwala także na swobodne łączenie wymagań szczegółowych w jednym zadaniu i poświęcanie większej ilości czasu zagadnieniom, które nauczyciel uważa za szczególnie ważne dla danej klasy.

Co robi nauczyciel?

- Wybiera miejsce realizacji tematów – w plenerze, na podwórku lub w pracowni.
- Decyduje, czy pracować nad jednym zadaniem przez wiele lekcji, czy realizować kilka krótszych prac.
- Dobiera media i techniki odpowiednie do celu lekcji.
- Obserwuje zmieniającą się dynamikę grupy i dostosowuje do niej swoje działania.
- Łączy różne wymagania szczegółowe w jednym projekcie.
- Świadomie planuje, które umiejętności klasy wymagają dłuższego, pogłębionego procesu, np. współpraca, kreatywność czy praca projektowa.

Przykład łączenia wymagań szczegółowych podczas realizacji jednego zadania plastycznego

Pokazujemy uczniom różne rodzaje kompozycji, wspólnie zastanawiamy się, w jaki sposób wpływają na ekspresję dzieła. Uczniowie komponują własne dzieła na kwadratowych kartkach, używając jedynie konturu. Możemy, integrując treści z innych przedmiotów, wybrać jako motyw kompozycji omawiane w tym czasie na biologii stworzenia, np. parzydełkowce. Obserwujemy, jaką kompozycję wybrali uczniowie, wspólnie w klasie zastanawiamy się, co powinni dodać lub odjąć, aby kompozycja była lepsza. Następnie poprawiamy kontury czarnym markerem i wewnątrz wypełniamy w dowolny sposób (plamy, wzory, szlaczki, motywy) kolorami, ale tylko ciepłymi lub tylko zimnymi. Następnie tło malujemy, używając tylko dopełniających kolorów (jeśli ktoś wybrał ciepłe do wnętrza, do tła używa zimnych).

Zrealizowane wymagania szczegółowe

Uczeń:

- 1.3. eksperymentuje z kolorami podstawowymi, pochodnymi, czystymi, złamanymi, dopełniającymi, ciepłymi, zimnymi i innymi, a zdobyte doświadczenia stosuje w swoich pracach;
- 1.5 maluje, rysuje, rzeźbi z obserwacji i z wyobraźni;
- 3.9. udziela konstruktywnej informacji zwrotnej dotyczącej prac plastycznych i ją przyjmuje oraz decyduje o jej wykorzystaniu;

Uczeń (w części „linia, barwa, gama barwna, plama, kształt, kompozycja, walor“):

- 3.5. opisuje obraz lub inne dzieło sztuki z wykorzystaniem pojęć języka plastycznego, takich jak linia, barwa, gama barwna, plama, kształt, kontur, światłocień, kompozycja, perspektywa, walor, bryła, faktura – moduł kultura.

Nauka poza przestrzenią szkolną

Dlaczego warto prowadzić lekcje plastyki poza szkołą?

Nauka zachodzi przez całe życie i w różnych sytuacjach – także poza murami szkoły. Spacer może stać się okazją do uczenia się estetyki otoczenia, obserwowania miejskiej przestrzeni, odkrywania mądrości natury czy doświadczania sztuki w nowy sposób. Nowa podstawa programowa zachęca do takich działań: plenerów malarskich i fotograficznych, spacerów

uważnościowych czy wspólnego oglądania wystaw. Praca poza klasą pozwala doświadczać sztuki bezpośrednio i naturalnie, a jednocześnie otwiera nowe możliwości realizowania efektów edukacyjnych.

Co robi nauczyciel?

- Organizuje zajęcia w terenie: plenery, spacer, wizyty w galeriach i muzeach.
- Zachęca uczniów do uważnej obserwacji otoczenia i dostrzegania estetyki w codzienności.
- Wykorzystuje otoczenie jako narzędzie edukacyjne, dostosowując je do tematów lekcji oraz efektów, które chce realizować.

Techniki tradycyjne i nowe media

Dlaczego warto korzystać z różnych technik i mediów?

Nowe media tworzą naturalne środowisko ekspresji dla uczniów. Różnorodne materiały – od farb i ołówków, przez kolaż, plastelinę, aż po fotografię czy techniki cyfrowe – pobudzają różne sposoby myślenia i otwierają przed uczniami nowe możliwości twórcze. Każda technika stawia inne wyzwania i inspirowanie do innych rozwiązań. Różnorodność technik pozwala odkryć tę, w której najłatwiej wypowiedzieć się uczniowi. Uczniowie, którzy eksperymentują z materiałami, uczą się samodzielnego podejmowania decyzji, planowania i oceny własnych działań. Każda technika wymaga innego podejścia, co rozwija elastyczność myślenia. Dzięki różnorodności lekcje są ciekawsze, a uczniowie budują motywację do nauki.

Co robi nauczyciel?

- Umożliwia uczniom wybór różnych mediów.
- Zachęca do poznawania różnych środków wyrazu.
- Proponuje zadania, w których łączy ze sobą różne media.
- Pokazuje różnice ekspresji w zależności od wybranego medium lub techniki.

Działania teatralne

Dlaczego działania teatralne są ważne w edukacji plastycznej?

Działania o charakterze performatywnym i teatralnym stanowią ważny element podstawy programowej plastyki. Rozwijają ekspresję i odwagę twórczą, otwierają uczniów na wyrażanie emocji, opowiadanie historii, budowanie narracji. Umożliwiają wyrażanie siebie w różnych formach. Działania teatralne silnie wzmacniają kompetencje społeczne oraz sprawczość.

Dzieci uczą się słuchać, wspólnie tworzyć oraz świadomie uczestniczyć w kulturze, rozwijają swoją empatię. Dodatkowo teatr integruje obraz, ruch, przestrzeń, światło, dźwięk i ekspresję ciała. Daje uczniom możliwość doświadczenia, jak sztuki wizualne współistnieją z działaniami scenicznymi (np. scenografia, kostium, rekwizyt, kompozycja sceniczna), ale nade wszystko stanowi naturalną dla dzieci przestrzeń do wypowiedzi na ważne dla nich tematy.

Co robi nauczyciel?

- Tworzy bezpieczną przestrzeń.
- Proponuje inspiracje i pomaga ustalić zasady potrzebne do wspólnej pracy.
- Proponuje zadania teatralne, np. rozgrzewki ruchowe, ćwiczenia relaksacyjne, improwizacje ruchowe, „żywe rzeźby” (np. zatrzymane w żywej rzeźbie – zastygłej pozie) dzieła sztuki, które następnie ożywają i zaczynają improwizować scenę.
- Uczy świadomego użycia elementów sztuk wizualnych w teatrze.
- Wspiera współpracę uczniów.
- Zachęca do refleksji.
- Nie narzuca rozwiązań, lecz je proponuje.
- Pomaga dzieciom być tu i teraz, np. poprzez improwizację teatralną.

4. Doświadczenia edukacyjne

Wymagania w zakresie doświadczeń edukacyjnych

- 1) Uczniowie przynajmniej dwa razy w cyklu kształcenia odwiedzają z klasą wystawę sztuki. Wymieniają się refleksjami, w jaki sposób dzieła na nich oddziałują oraz dzięki jakim użytym środkom ekspresji artyści osiągnęli zaobserwowane efekty wizualne.
- 2) Uczniowie, pracując w grupie, realizują projekt artystyczny, angażują się w działania twórcze, wykonawcze i organizacyjne.
- 3) Uczeń przynajmniej raz w roku tworzy w plenerze, decyduje przy tym o formie pracy, technice i zastosowanych środkach wyrazu.
- 4) Uczniowie w grupie zwiedzają online galerię lub muzeum i poznają prezentowane tam dzieła sztuki, na tej podstawie tworzą własną galerię sztuki.
- 5) Uczniowie przynajmniej dwa razy w cyklu kształcenia uczestniczą w spotkaniu na żywo lub online z artystą lub kuratorem wystawy, słuchają podcastu lub oglądają film o artyście; wymieniają się refleksjami i dyskutują o inspiracjach, procesie twórczym i przesłaniu sztuki.
- 6) Uczniowie indywidualnie, w parach lub w grupie tworzą wielkoformatową pracę plastyczną.

- 7) Uczniowie w grupie organizują wystawę swoich prac, przygotowują wernisaż z obudową promocyjną wystawy.
- 8) Uczniowie, pracując w grupie, wypowiadają się na ważny dla nich temat w krótkiej formie teatralnej, korzystają z języka i narzędzi pedagogiki teatru.
- 9) Uczeń projektuje przestrzeń, np. swój pokój, mieszkanie, klasę szkolną, wybraną przestrzeń na zewnątrz, z uwzględnieniem kryteriów estetycznych i funkcjonalnych.
- 10) Uczeń tworzy wypowiedź artystyczną na wybrany temat inspirowaną street artem, np. plakat, mural w wersji papierowej, projekt szablonu lub kolaż cyfrowy.

Doświadczenia edukacyjne mają za zadanie rozwój kluczowych kompetencji i sprawczości uczniów poprzez realizację projektów, eksperymentów i innych nierutynowych zadań. Zamiast skupiać się wyłącznie na zapamiętywaniu treści, nacisk zostaje położony na praktyczne wykorzystanie wiedzy, pracę zespołową oraz formułowanie informacji zwrotnej, wspierając tym samym lepsze przygotowanie absolwentów do życia w dynamicznym świecie.

Idealna sytuacja to taka, w której temat doświadczenia edukacyjnego wpływa wprost od uczniów – i np. wystawa prac plastycznych jest według ich autorskiej koncepcji, a temat wypowiedzi teatralnej dotyczy ważnej dla nich kwestii społecznej.

5. Korelacje międzyprzedmiotowe

Integracja treści międzyprzedmiotowych pozwala uczniowi na całkowite zanurzenie się w danym zagadnieniu, dzięki czemu uczy się bardziej efektywnie. Wiedza zdobywana podczas jednych zajęć staje się punktem wyjścia do innych, a wielokrotne przypominanie sobie informacji podczas różnych lekcji wzmacnia ich zapamiętanie. Jest to także świetny sposób na bezpośrednie pokazanie, jak bardzo przydatna nam jest wiedza – dzisiaj, a nie za 10 lat. Korelacja treści to wreszcie wspaniały sposób odnajdowania źródeł inspiracji przez uczniów, ale i przez nas samych – nauczycieli. Wielokrotnie, słysząc o ciekawych zagadnieniach poruszanych na innych lekcjach, nauczyciel ma szansę zaproponować pomysł kolejnych zajęć plastyki.

Przykładowe zadania plastyczne integrujące treści plastyki i wybranego przedmiotu

- Język polski – gramatyka
Uczniowie mają stworzyć graficzne przedstawienie definicji wybranej części mowy, wykorzystując do tego czcionki z jednej czarno-białej gazety codziennej.

- Historia – średniowiecze bestiariusze
Uczniowie tworzą własną kartę bestiariusza, może dotyczyć wymyślonego przez nich stworzenia.
- Muzyka – krajobraz inspirowany wybranym stanem emocjonalnym
Uczniowie mają znaleźć utwór muzyczny lub piosenkę, którą lubią. Słuchając jej, malują obraz, który odzwierciedla wybrany stan emocjonalny, taki jak w piosence.
- Informatyka – kolaż
Wykorzystując wykonane przez siebie fotografie, uczniowie tworzą w dowolnym programie graficznym surrealistyczny kolaż pod zabawnym, wymyślonym przez siebie tytułem.
- Przyroda – widoczki
Uczniowie wychodzą z nauczycielem na spacer, zbierają polne rośliny, kamienie, patyki – nazywają je. Na koniec każde z dzieci tworzy w ziemi swój „widoczek” – nazywany w niektórych częściach Polski „sekretem” – i zakopuje w sobie tylko wiadomym miejscu. Aby jednak umieć go odnaleźć, oznacza jego współrzędne GPS.
- Edukacja obywatelska – rzeźba społeczna
Uczniowie tworzą w grupie projekt własnej rzeźby społecznej (Joseph Beuys). Zastanawiają się, jakie kwestie społeczne są dla nich ważne (np. ekologia, prawa człowieka). Wspólnie z kolegami i koleżankami rozważają, jaki projekt mógłby zmienić obecny stan rzeczy – może to być wspólne sadzenie drzew, akcja informacyjna, a może coś zupełnie innego.

6. Kilka rad

- Pokazuj uczniom techniki, które sam lubisz! Jeśli jest na to czas, maluj razem z nimi.
- Nie bój się mylić – to ośmieli także Twoich uczniów do próbowania rzeczy, których nie znają.
- Chodź do muzeów, polecaj swoim uczniom i ich rodzinom wartościowe wystawy, przedstawienia, wydarzenia. Pomóż im zanurzyć się w fascynującym świecie sztuki.
- Jeśli coś Cię angażuje, zapewne zaangażuje to też Twoich uczniów.
- Słuchaj uczniów – są źródłem niesamowitych pomysłów! To, co mówią, to nieskończone źródło inspiracji, także na kolejne zadania i tematy lekcji.
- Przekształcaj błędy w naukę, przemałuj nieudaną pracę, pokaż, czego nauczyliście się dzięki nieudanej próbie.
- Wychodź na szkolne podwórko, idź do lasu. Układaj kompozycje z szyszek i kamieni, twórz widoczki ze znalezionych „skarbów”, pokaż, że sztuka jest wszędzie.
- Wspólnie oceniajcie estetykę miejsc, w których żyjecie. Idźcie na spacer po najbliższej okolicy, zastanawiajcie się, czy żyje się w niej dobrze, czy nie i dlaczego tak jest.
- Nie bój się pytać, nie bój się pytań uczniów, nie bój się wspólnie z klasą szukać odpowiedzi.

7. W czasie każdej lekcji plastyki pamiętaj o tym, co naprawdę ważne

- **Uwrażliwienie** – dostrzeżenie wrażliwości jako zasobu, dodatkowego zmysłu, dzięki któremu możemy pełniej dostrzegać świat.
- **Ekspresja** – umożliwienie i rozwijanie umiejętności wyrażania siebie, swoich emocji oraz wartości, nauczanie różnych technik i mediów plastycznych.
- **Różnorodność** – pokazanie uczniom potencjału, jaki daje różnorodność, kształtowanie postawy otwartości.
- **Uważność** – budowanie uważności na otaczający nas świat, człowieka i jego wytwory, malowanie z obserwacji, plenery fotograficzne, malarskie.
- **Proces** – nastawienie na proces i poszukiwanie, nauka umiejętności odnajdywania się w różnych sytuacjach, dostrzeżenie potencjału w popełnianych błędach (najwięcej uczy się na błędach), kładzenie nacisku na kończenie prac przez uczniów – aby móc przyjrzeć się procesowi.
- **Dialog** – nauka umiejętności budowania dialogu jako formy dochodzenia do porozumienia lub umiejętności współistnienia w przypadku różnicy w poglądach, wzajemne inspirowanie się uczniów, rozmowy zbliżające nas do odnalezienia własnego języka i skryzalizowania się własnych poglądów.
- **Samoregulacja** – dostarczenie uczniowi twórczych narzędzi do samoregulacji.

Lista kontrolna dla nauczycieli i nauczycielek

Lista kontrolna jest narzędziem wspierającym nauczycieli plastyki w monitorowaniu postępów wdrażania reformy, pozwalającym na systematyczne wprowadzanie zmian w codziennej pracy z uczennicami i uczniami.

Lista obejmuje różne obszary pracy z uczniami, zgodnie z określonymi w części ogólnej podstawy programowej sposobami tworzenia środowisk edukacyjnych.

1. Wszechstronny rozwój uczniów

Wspieram rozwój ucznia jako twórcy, odbiorcy i uczestnika kultury i dbam o systematyczny rozwój:

- poznawczy – eksperymenty, analiza, interpretacja dzieł,
- społeczny – praca w grupach, wspólne projekty i doświadczenia edukacyjne,
- emocjonalny – ekspresja uczuć, rozmowa o wrażeniach estetycznych,
- etyczny – szacunek dla pracy innych, prawo autorskie.

2. Aktywność poznawcza i sprawczość uczniów

Uczniowie mają wpływ na wybór tematów, techniki, treści i formy prac oraz metod i sposobów realizacji prac.

Zajęcia opierają się na działaniu, eksperymentowaniu i poszukiwaniu.

Uczniowie planują proces twórczy od koncepcji, przez realizację, do prezentacji.

Atmosfera na lekcji sprzyja zadawaniu pytań, samodzielnym decyzjom i twórczym próbom.

3. Wychowanie i rozwój kompetencji społecznych

Wprowadzam uczniów w świat wartości poprzez twórcze działania, spotkania ze sztuką i artystami, rozmowy i dyskusje.

Rozwijam nawyk udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej między uczniami.

Organizacja zajęć i zadania plastyczne sprzyjają współpracy oraz budowaniu poczucia przynależności i odpowiedzialności.

4. Dobrostan

Na lekcjach panuje twórcza atmosfera oparta na bezpieczeństwie i akceptacji.

Podkreślam znaczenie sztuki dla samopoznania i dobrego samopoczucia oraz pomagam w odkrywaniu radości tworzenia.

Przypominam, że błędy i próby są naturalną częścią procesu twórczego.

5. Przestrzeń edukacyjna

Dowolnie aranżuję przestrzeń w sali lekcyjnej i ustawienie stołów do zaplanowanych działań.

Uczniowie mają dostęp do bieżącej wody, narzędzi, materiałów, sprzętu cyfrowego.

Wykorzystuję przestrzeń poza klasą (plener, szkoła, otoczenie, wycieczki, muzea, galerie).

Dbam o ekspozycję prac uczniów oraz estetykę przestrzeni.

6. Edukacja włączająca

Uwzględniam zróżnicowane potrzeby edukacyjne i rozwojowe uczniów.

Wprowadzam różnorodne materiały, techniki i poziomy trudności.

Monitoruję postępy poszczególnych uczniów oraz dostosowuję wsparcie i czas na realizację zadania.

Włączam uczniów w rozmowę dotyczącą procesu twórczego i oceny własnej pracy.

7. Metody nauczania

Różnorodne: indywidualne, grupowe, zespołowe, działanie, eksperyment, projekt, improwizacja, praca w terenie.

Dostosowane do celów przedmiotu i potrzeb uczniów.

Sprzyjające kreatywności i krytycznemu myśleniu.

Wykorzystujące dialog i dyskusję.

Z obszaru nowych mediów.

Oparte na współczesnej pedagogice twórczości.

8. Wykorzystanie wiedzy w praktyce

Uczniowie tworzą prace użytkowe: plakaty, logo, makiety, projekty 3D.

Uczniowie łączą sztukę z innymi dziedzinami – historią, muzyką, językiem polskim w ramach „modułu kultura” w podstawie programowej.

Uczniowie realizują projekty grupowe i działania interdyscyplinarne oraz prezentują efekty pracy w szkole i w środowisku.

Uczniowie interpretują sztukę współczesną w twórczych działaniach.

9. Wspólnota ucząca się

Uczniowie współpracują nad dużymi projektami artystycznymi.

Uczniowie uczą się poprzez rozmowę, wymianę doświadczeń i prezentacje prac.

10. Współpraca z rodzicami i opiekunami

Informuję rodziców o celach przedmiotu, wymaganiach edukacyjnych, kryteriach oceniania, potrzebnych materiałach i narzędziach na lekcje plastyki.

Organizuję wsparcie i udział rodziców, informuję ich o ważnych projektach i działaniach twórczych uczniów.

Zachęcam i proponuję wydarzenia kulturalne, które warto odwiedzić z dzieckiem.

Konsultuję trudności i sukcesy uczniów w sposób wspierający.

11. Interdyscyplinarność i relacje ze światem zewnętrznym

Organizuję wizyty w muzeach i galeriach (na żywo lub online).

Uczniowie poznają współczesnych artystów i pracę kuratorów (spotkania, podcasty, filmy).

Realizuję lekcje w plenerze i spaceru uwrażliwiające.

Uwzględniam w programie działania teatralne i performatywne.

12. Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności i doświadczenia edukacyjne

Nauczyciel wybiera do realizacji z klasą przynajmniej jedno wymaganie do wyboru z każdego działu podstawy programowej.

Treści zawarte w różnych działach mogą się przenikać, korelować i współistnieć niekiedy nawet w jednym zadaniu twórczym.

Podczas kolejnych etapów wykonywania pracy uczniowie mogą realizować następne efekty uczenia się z tego samego lub innego działu.

Wymagania szczegółowe, zadania plastyczne mogą być zaplanowane do wykonania podczas jednej lekcji, inne mogą być realizowane przez kilka godzin lekcyjnych.

Spośród dziesięciu doświadczeń edukacyjnych w podstawie programowej plastyki nauczyciel wybiera wraz z uczniami do realizacji minimum dwa doświadczenia w roku szkolnym.